

Jäsenhyöty taloutta kohti nousi yli 400 euroon vuodessa

KULUTTAJA- JA PALVELUOSUUSKUNTIEN BONUKSET KASVOIVAT, VAIKKA TULOKSET ROMAHTIVAT

Suomalaisten osuustoimintayritysten viime vuoden yhteenlaskettu tulos romahti laman myötä 83 % noin 400 miljoonaan euroon, mutta bonukset osuuskuntien jäsenille kasvoivat edelleen reippaasti. Ensimmäisen kerran ne ylittivät jopa yritysten tulostason.

Tyypillinen jäsenhyöty kotitaloutta kohti nousi jo yli 400 euroon vuodessa. Bonusten lisäksi jäsenhyötyyn vaikuttavat myös mahdolliset ylijäämän palautukset ja osuuspääoman korkotulot.

Suomen kuluttaja- ja palveluosuuskuntien omille asiakasomistajilleen eli jäsenilleen maksamat bonukset kasvoivat viime vuonna 14 % yhteensä 606 miljoonaan euroon.

Tämä on uusi ennätys, raportoi tällä viikolla ilmestyvä Osuustoiminta-lehti, jonka julkaisema teemanumero analysoi noin 500 suurimman suomalaisen osuustoimintayrityksen sekä niiden suurimpien kilpailijoiden yhteiskuntavaikutuksia.

Kuluttajien eduksi

Tärkeimmiksi osoittautuneet jäsenedut eli bonukset ovat viime vuosina merkittävästi laajentuneet ja parantuneet kuluttaja- ja palveluosuuskunnissa kuten osuuskaupoissa, osuuspankeissa ja keskinäisessä vakuutustoiminnassa. Niitä on otettu käyttöön myös muutamissa sähkö- ja puhelinosuuskunnissa.

Toimivat bonusjärjestelmät auttavat jäsenistöä pysymään uskollisena ja vahvistavat yhteisryttämisen eli osuustoiminnan ideaa. Osuustoimintamalli täyttää 21.12.2009 jo 165 vuotta, mikä lasketaan maailman ensimmäisen eli Rochdalen osuuskaupan avaamisesta. Jo sen periaatteisiin kuului ylijäämän palautus jäsenille.

Bonukset ovat myös yksi keskeinen syy suomalaisen osuustoiminnan jäsenmäärän jatkuvaan kasvuun, mistä osa kilpailijoista on tänä vuonna hermostunut. Toki alennuksen myöntäminen esimerkiksi "korttia kuin korttia vastaan" toimii sekin kuluttajien eduksi, samoin kuin kilpailijoiden rakentamat omat asiakasetujärjestelmät.

Viisi miljoonaa jäsentä bonusten piirissä

Jäseniä suomalaisella osuustoiminnalla on jo yli 7,1 miljoonaa. Yhdestä kotitaloudesta löytyy tyypillisesti noin kolme jäsenyyttä eri alojen osuuskuntiin tai keskinäisiin vakuutusyrityksiin. Suomalaisissa pörssiyhtiöissä omistajia on yhteensä edelleenkin vain selvästi alle miljoona.

Bonusten piirissä on 5,1 miljoonaa jäsentä. Vuonna 2007 järjestelmien ulkopuolella oli vielä reilut 2,3 miljoonaa, mutta viime vuonna enää kaksi miljoonaa.

Kun tuottajaosuuskuntien jäsenhyöty mitataan pääosin tilityshinnoissa, niin ne rajautuvat bonusjärjestelmien ulkopuolelle. Tilityshinnat ovat tuottajien bonusta. Suomalaisissa tuottajaosuuskunnissa oli vuodenvaihteessa jäseniä 183 000, mikä on kymmenessä vuodessa vähentynyt 46 000.

Jäsenhyöty nousi yli 400 euroon

S-ryhmän tyypillinen jäsenhyöty asiakasomistajalle nousi 214 euroon ja osuuspankkien 114 euroon vuodessa.

Nämä ovat valtakunnallisia mediaanilukuja, jotka on laskettu kaikista osuuskuntien palautuksista omille jäsenilleen. Bonusten lisäksi niihin vaikuttavat myös mahdollisen ylijäämän eli liikevoiton palautus vuoden lopussa sekä osuuspääomien ja mahdollisten lisäosuuspääomien korkotulot.

Hyviä asiakasomistajien palkitsijoita olivat myös muutamat keskinäiset vakuuttajat. Tosin Tapiolan edut viime vuonna niinasivat neljänneksellä noin 90 euroon per omistaja. Lähivakuutus-ryhmässä edut sen sijaan nousivat kymmenen prosenttia 61 euroon asiakasta kohti.

Tyypillinen suomalainen kotitalous, joka on asiakasomistajana osuuskaupassa, osuuspankissa ja jossakin keskinäisessä vakuutusyrityksessä, saa siis osuustoiminnan jäsenhyötyinä nykyisin hieman yli 400 euroa vuodessa.

Kotitalouksista löytyy tyypillisesti noin kolme tällaista jäsenyyttä. Tämä todettiin viime vuonna koko kansan osuustoimintatutkimuksessa, jonka Suomen Gallup Elintarviketieto Oy teki. Jo 84 % suomalaisesta aikuisväestöstä on osuuskuntien jäseniä.

Bonukset tukevat kasvua

Nopeimmin bonuksia on pystynyt kasvattamaan alueellisena keskusosuuskuntana toimiva Oulun Seudun Sähkö, joka maksoi asiakasomistajilleen hyvityksenä sähkön hinnasta keskimäärin jo 114 euroa jäsentä kohti. Siinä oli kasvua edellisvuodesta 60 %. Sen jäsenistö kasvoi 11 prosentin vauhdilla yli 13 000:een. Suomen markkinoilla toimii yhteensä seitsemän sähköosuuskuntaa.

Myös neljä puhelinosuuskuntaa on lähtenyt maksamaan jäsenomistajilleen asiakasetuja, jotka nousivat keskimäärin 60 euroon vuodessa. Etuja kehittäneitä puhelinosuuskuntia ovat Pohjanmaan PPO, Laitilan LPO, Savonlinnan SPY ja Ålands Telefonandelslag. Puhelinosuuskuntia toimii Suomessa yhteensä 11.

Sähkö- ja puhelinosuuskunnat pääsivät kehittämään omia bonusjärjestelmiään viimeisenä eli vuodesta 2007 alkaen. Syynä oli kilpailuviraston aiempi kielteinen kanta jäsenalennuksiin.

Kun sähkö- ja puhelinverkko muodostaa omalla alueellaan ns. luonnollisen monopolin, niin niiden maksuista ei jäsenalennuksia myönnetä. Sen sijaan sähköenergiasta, kaukolämmöstä ja kiinteän puhelinverkon perusmaksusta jäsenalennuksia jo saa.

Osuuspankit kirivät

Bonusten kasvu on jatkunut myös tänä vuonna, etenkin osuuspankeissa. Viime vuoden parhaita bonusten jakajia olivat edelleen osuuskaupat, mutta OP-Pohjola-ryhmän osuuspankit ovat nyt saavuttamassa S-ryhmää.

Kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa osuuspankkien bonukset kasvoivat 10 prosentin vauhtia, kun osuuskaupoissa nousu hidastui kolmeen prosenttiin. S-ryhmä jakoi 151 miljoonaa ja OP-ryhmä 70 miljoonaa euroa.

Viime vuonna S-ryhmä jakoi bonuksina 307 miljoonaa euroa (+17 %). Lisäksi SOK:n Hankkija-Maatalous maksoi asiakkailleen Agribonusta 4,9 miljoonaa (+26 %). Osuuspankit jakoivat puolestaan 132 miljoonaa (+59 %) ja Paikallisosuuspankit 1,8 miljoonaa (+6 %). Kaikki POP-ryhmän pankit eivät ole järjestelmässä mukana.

Suomen Lähikauppa Oy:ltä ei enää saatu viime vuoden bonuskertymiä, mutta 2007 ne olivat 33 miljoonaa euroa. Osuustoiminta-lehden vertailussa käytettiin edellisvuotista lukua. Osuuskunta Tradeka-yhtymän jäsenmäärässä ei ole tapahtunut suurta muutosta; viime vuoden lopussa se oli 357 000 (-1,7 %). S-ryhmä kokosi noin 1,8 miljoonaa jäsentä (+3,8 %).

ASIAKASOMISTAJAEDUT YLITTIVÄT 600 MILJOONAA EUROA

Kaikki ot-yritykset, etujen piirissä olevat jäsenet	Bonukset/edut yhteensä (milj.)	Muutos %	Etu per jäsen	Jäseniä (milj.)
2008	606,40	13,8 %	119 €	5,115
2007	533,06	23,0 %	113 €	4,717
S-ryhmän osuuskaupat				
2008	307	17 %	171 €	1,798
Tammi-kesäkuu 2009	151,1	3 %	84 €	1,806
OP-ryhmän osuuspankit				
2008	132	59 %	105 €	1,255
Tammi-kesäkuu 2009	70	10 %	55 €	1,271
Tapiola				
2008	90,7	-24 %	90 €	1,012
2007	118,9	20 %	118 €	1,007
Lähivakuutus-ryhmä				
2008	32,5	10 %	61 €	0,535
2007	29,5	48 %	56 €	0,530
Oulun Seudun Sähkö				
2008	1,50	60 %	114 €	0,013
Puhelinosuuskunnat				
2008	2,97	...	60 €	0,1

JÄSENEDET YLI 400 EUROA KOTITALOUTTA KOHTI VUODESSA

Parhaiten palkinneet 2008	Edut per jäsen	Muutos %
---------------------------	----------------	-------------

Keskimaa Osk.	329 €	13 %
Kosken Pop	222 €	...
Askolan Op	210 €	...

**Jäsenedut / keskimääräinen
suomalainen kotitalous**

(mediaanilukujen mukaisesti)

Osuuskauppa	214 €	6 %
Osuuspankki	114 €	87 %
Keskinäinen vakuutus (Lähivakuutus tai Tapiola)	61-90 €	

**Kolme jäsenyyttä
kotitaloudessa, yhteensä** 389 - 418 €

Jäsenetu = bonus + ylijäämän
palautus + osuuspääoman ja
mahdollisen
lisäosuuspääoman
keskimääräinen korko

Lähde: Osuustoiminta-lehti 4 ja 5/2009

LISÄTIETOJA:

toimituspäällikkö Mauno-Markus Karjalainen, puh. 09 – 4767 5588, 040 – 778 1129
mauno-markus.karjalainen@pellervo.fi
www.osuustoiminta.coop/ot (ks. esim. Osuustoimintayritykset 2008 -tilasto)

OSUUSTOIMINNAN YHTEISKUNTAVASTUUN 2009 TIIMI:

Osuustoiminta-lehden tiimiin osallistuivat tänä vuonna ekonomisti Yrjö Kotisalo, ekonomi Jorma Savolainen, dosentti Petri Ollila, yritysanalyttikko Pasi Saarnivaara, pienosuustoiminnan asiamies Juhani Lehto ja toimittajat Hannu Kaskinen, Markku Rämö ja Riku-Matti Akkanen. Tiimiä veti toimituspäällikkö Mauno-Markus Karjalainen, joka kirjoitti oheiset kolme artikkelia.